

Evaluering af skriftlig eksamen
Dansk A, hhx
Maj 2006

Undervisningsministeriet
August 2006

Indholdsfortegnelse

EVALUERING AF SKRIFTLIG EKSAMEN DANSK A	3
KARAKTERGENNEMSNIET	3
IT OG DANSK STIL.....	4
TEKSTUDVALG OG OPGAVETYPERS RELEVANS, VARIATION OG HHXPROFIL.....	4
INSPIRATIONSMATERIALE OG HJÆLPEMIDLER.....	6
REGLER OG BEGRUNDELSER	6
BRUG AF INSPIRATIONSTEKSTER	6
BRUG AF HJÆLPEMIDLER	7
KARAKTER- OG ELEVFORDELINGEN PÅ DE ENKELTE OPGAVER	8
FORCENSUR OG DET ENDELIGE RESULTAT.	8
ELEVERNES VALG AF TEKSTER OG OPGAVETYPES	9
SPECIFIKKE KOMMENTARER TIL DE ENKELTE OPGAVER OG DERES BEDØMMELSE.....	10
ELEKTRONISK DANSK EKSAMEN D. 15. MAJ 2006	10
<i>Opgave 1</i>	10
<i>Opgave 2</i>	11
<i>Opgave 3</i>	13
<i>Opgave 4</i>	14
<i>Opgave 5</i>	16
<i>Opgave 6</i>	17
SKRIFTLIG DANSK EKSAMEN DEN 16. MAJ 2006.....	18
<i>Opgave 1</i>	18
<i>Opgave 2</i>	19
<i>Opgave 3</i>	20
<i>Opgave 4</i>	21
<i>Opgave 5</i>	22
SPROGET I DEN DANSKE STIL.....	23
FEJLTYPES.	24
HOVED, KROP OG HALE.	24

”Kristi fødsel var skelsættende for menneskeheden. På samme måde må internettets fødsel betegnes som en af de vigtigste i nyere tid.”

hhx- elev 2006

Evaluering af skriftlig eksamen dansk A

Evalueringen bygger på censorernes elektroniske indberetninger i forbindelse med skriftlig eksamen i dansk i hhx d. 15. og 16. maj 2006.

Evalueringsrapportens første del omhandler generelle kommentarer til begge opgavehæfter, mens anden del går i dybden med specifikke kommentarer til de enkelte opgavetyper.

Forhåbentlig kan denne eksamensevalueringsrapport imødekomme behov for at følge med i krav og bedømmelseskriterier blandt dansklærere, der ikke er medlemmer af det særlige censorkorps,

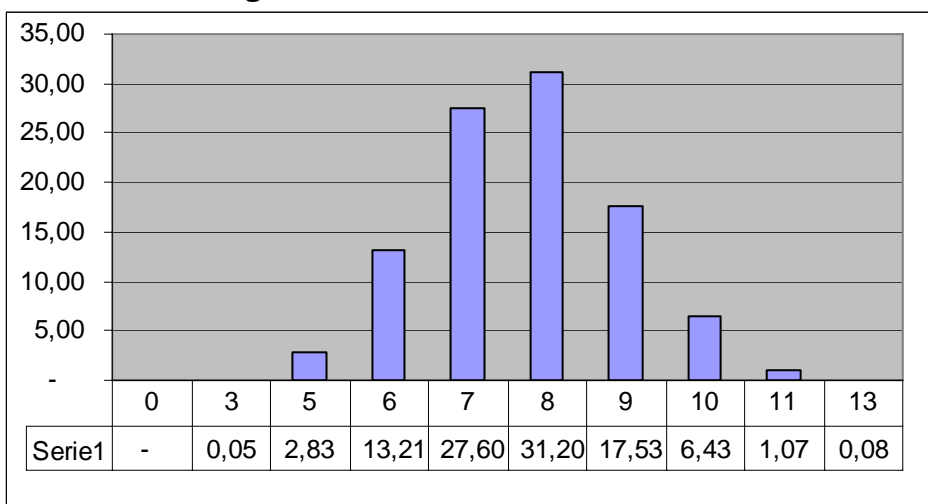
Karaktergennemsnit

De følgende tal i dette afsnit bygger på de særlige statistiklister som censorerne udfylder på censormødet. Listerne rummer hver classes karakterfordeling på de enkelte opgaver inden for begge eksamenssæt.

Statistikken rummer i alt 6301 elevbesvarelser, fordelt med 2189 elever på forsøg med it og 4112 elever på det almindelige skriftlig dansk eksamen

Det samlede snit blev **7,7** i skriftlig dansk A, og dumpeprocenten kunne holdes på 2,9. Stort set det sammen som tidligere år.

Karakterfordelingen ser således ud:

I år var de 2 sæt eksamensopgaver ikke helt sammenlignelige med hensyn til opgavetyper, idet it-sættet bl.a. ikke indeholdt en essayopgave. I forensuren så det ud til,

at karaktergennemsnittet heller ikke ville blive helt ens for de to sæt. Men ved den endelige karaktergivning endte begge sæt på 7,7 i gennemsnit. Karakterfordeling, snit og dumpeprocent varierer en smule, men ikke så meget, at det giver anledning til større ransagning. Censorerne kommentarer, som fremgår senere i denne evaluering, giver forklaringer på forskellighederne.

I **it sættet 15.maj** opnåede eleverne **7,7** i snit og dumpeprocenten var 2,6.
I **sættet fra d. 16. maj** opnåede eleverne **7,7** i snit og 3,0% dumpede.

It og dansk stil

Der er stadig flest elever, der vælger den almindelige skriftlig dansk eksamen, næsten dobbelt så mange. Det har dog næppe længere noget med it-kapaciteten på de enkelte skoler at gøre, da alle elever skriver på computer – ingen hhx-elever afleverer længere dansk stil i håndskrift med gennemslag.

Skolerne kan altså klare it-arbejdspladser til godt og vel 4000 elever på landsplan, så der er faktisk ikke langt til at det ville kunne lade sig gøre at afvikle eksamen på én dag. Der er således "plads" til, at flere elever skriver it-dansk eksamensopgaverne. I den forbindelse vil jeg gerne opfordre flere skoler og dansklærere til at anvende elektroniske danskopgaver i undervisningen, så eleverne bliver mere fortrolige hermed – men også af faglige og pædagogiske grunde.

Tekstudvalg og opgavetyper relevans, variation og hhxprofil.

Det elektroniske spørgeskema, som de særlige censorerne har anvendt til eksamensevalueringen, rummer en del udsagn om henholdsvis tekstudvalg, opgavetyper og -formuleringer. Af de vægtede svar, som ses i nedenstående figur, fremgår overvejende tilfredshed.

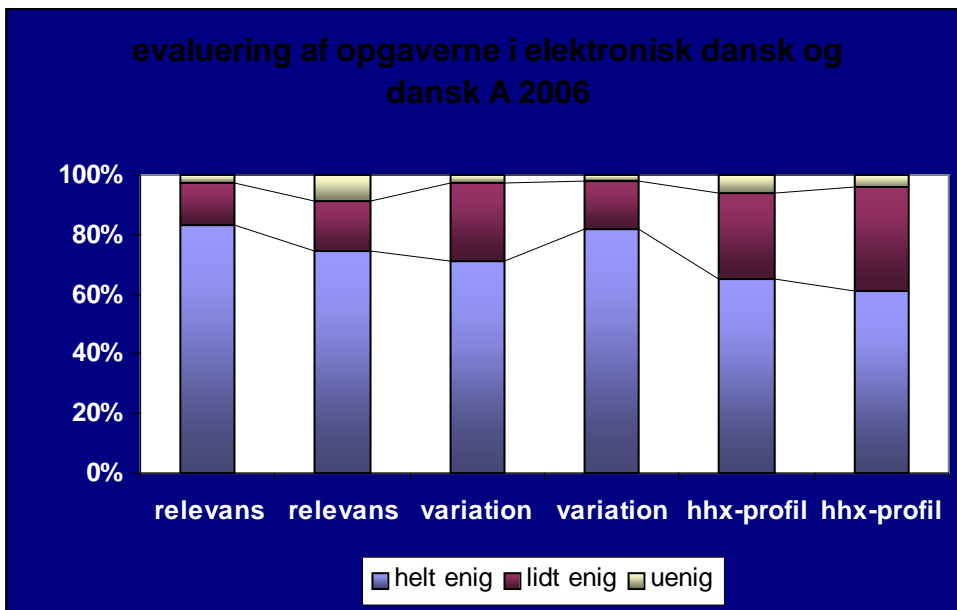
Censorerne har vægtet følgende udsagn:

Opgavetyperne er relevante i forhold til fagets pensum.

Opgaverne er passende varierede.

Opgaverne har en passende hhx-profil.

Inspirationsmaterialet har et passende omfang. (Dette udsagn var i skemaet fejlagtigt placeret ved de ordinære opgaver og ikke ved it-opgaverne, hvorfor jeg ikke kan konkludere noget herpå i år.)

Søjlerne 1, 3 og 5 omhandler it-sættet, her er der lidt uenighed i forbindelse med passende variation i opgavetyperne og passende hhx-profil. Det skyldes hovedsageligt at essayopgaven og/eller en formidlingsopgaven savnes af en del censorer.

Censorerne skriver fx:

"I forhold til det andet opgavesæt er det en mangel, at der hverken er essayopgave eller selvstændig skriveopgave, fx læserbrev eller kommentar".

"Det er ikke det sæt, hvor der svinges mest med den merkantile fane".

"Opgave 2 kunne med fordel udskiftes med en essayistisk opgave, idet også opgave 5 er en massekommunikationsopgave."

Men flertallet af censorerne har været tilfredse, og enkelte har endda udtrykt begejstring for at essayet var fraværende.

Søjler 2, 4 og 6 omhandler det ordinære sæt, hvor tilfredsheden er stor, dog med lidt mislyd omkring passende variation. Af kommentarerne fremgår det, at det skyldes (for) stor vægt på trykte medier, herunder for mange artikler til essayopgaven.

En censor skriver:

"Opgaveformuleringen i essayopgaven er efter min mening ganske problematisk.

Formuleringen "Tag herunder stilling til synspunkter..." er vag. Mange elever føler sig ikke forpligtede til at kommentere teksterne. Jeg tror det hænger sammen med vendingen, men jeg kan i hvert fald konstatere, at mange elever i ganske begrænset omfang inddrager tekstmaterialet."

En anden skriver:

"Den essayistiske opgave er fortsat problematisk. Sætter sig mellem to stole:

sagprosaanalysen på den ene side og den traditionelle "frie" essaybesvarelse på den anden (bl.a. pga. det tilknyttede inspirationsmateriale) med det resultat at besvarelserne af denne opgavetype udarter til "hverken fugl eller fisk"

Det må konkluderes at langt de fleste censorer udtrykker tilfredshed med sættets tekstvalg og opgavetyper – og at essayopgaven er smertens barn, som opgavekommissionen endnu engang må analysere på.

Inspirationsmateriale og hjælpemidler.

Regler og begrundelser

Intentionen med inspirationsmateriale til visse opgavetyper og den generelle tilladelse til brug af alle hjælpemidler er at skabe rammer for kvalificering af elevprodukterne, således at der kan måles på skrivekompetencen og anvendelsen af viden og metoder, frem for paratviden.

Det ser ud til at mange elever benytter sig af adgangen til at bruge hjælpemidler, det viser sig ved henvisninger til lærebøger eller lærer noter. Men der viser sig også en del fodnoter med internetadresser, som censorerne går ud fra eleverne har brugt i undervisningen. Det er svært for den enkelte censor at konstatere om disse henvisninger skyldes brug af internettet under eksamen. Det må pointeres at brug af internettet under eksamen er snyd! For at hindre en sådan mistanke, må jeg og censorkorpset opfordre til, at vi i undervisningen indskærper dette. Det vil fx også sige, når vi bruger materialer fra nettet, ikke kun at angive netadressen, men også forfatter eller udgiver, som eleverne så eventuelt kan henvise til, hvis de bruger det ved skriftlig eksamen.

Nogle censorer skriver i denne forbindelse følgende:

Fornuftig brug af hjælpemidler, men mistanken om internetadgang hos enkelte kommer. Nogle nævner specifikke net-adresser, som ikke kan findes i lærebøgerne. Men stort set alle elever bruger baggrundsmaterialer, og gør det fornuftigt."

"Det har to gange været vanskeligt at se hvor eleverne har fået informationer fra – det kan være noter/SSO; hvilket er ok, men jeg har fundet det på nettet begge gange, og hvis det er derfra eleven har hentet informationer, er det jo ikke så godt; men som censor kan man altså ikke se om det er lillesnyd eller storsnyd."

Der har i år ikke været rejst nogle sager om snyd, men det må ikke give anledning til lemfældig omgang med reglerne om netadgang under skriftlig eksamen.

Brug af inspirationstekster

Set i lyset af censorernes evaluering af elevernes brug af inspirationsmateriale og det faktum, at alle opgaver til skriftlig eksamen fra 2008 har inspirationsmateriale, er det nødvendigt med lidt særlig opmærksomhed herpå. Censorerne melder tilbage at ikke al brug af inspirationsmateriale er hensigtsmæssig, fx har der været adskillige problemer med anvendelsen, forståelsen og distancen til radiointerviewet af Erling Jeppesen i opgave 1 i it-sættet. Hvorimod de få elever der har skrevet om teaterstykket "Den stærkeste" har haft godt udbytte af indspilningen som inspiration og dybde til forståelsen. Brug af inspirationsmateriale hører til på et højt taksonomisk niveau, det skylder vi at forberede og undervise eleverne i. Inspirationsmaterialet skal ikke forstås som en model, en vejledning eller skema til den rette forståelse af teksten. Inspirationsmaterialet er tænkt som facetter, vinkler og indspark til anskuelsesmåder, som eleven kan gribe og selvstændigt indarbejde i sin besvarelse. Inspirationsmaterialet er ikke tænkt som den skjulte nøgle til tekstanalysen.

Måske er nogle elever i eksamenssituationen for autoritetstro og forståeligt lidt usikre, hvorfor opgavekommissionen vil arbejde med en kritisk udvælgelse af de kommende års inspirationsmateriale.

Her er hvad nogle censorer mener:

"Nogle bruger materialet fint. Andre bruger det nærmest ikke. Nogle er sikre på, at der ligger en "vejledning" gemt i materialet, men kører skævt (fx opgave 1 om forfatteren, hvor nogle får underlige drejninger på analysen med hensyn til Sønderjylland osv.)"

"Ved opgave 1 lykkes det for eleverne nærmest at misbruge radiointerviewet; de fleste ville have klaret analysen bedre uden en viden om Jepsens problematiske forhold til Sønderjylland.

I de øvrige opgaver anvender eleverne fint baggrundsmaterialet. Det er dog sjældent, at de eksplicit henviser til det."

"Passende og fornuftig brug – bortset fra opgave 1, hvor det dominerer for mange besvarelser, når elevernes eneste chance med dette romanklip er at læse det biografisk. Det bliver aldrig interessant. Hmf."

"Eleverne er generelt ikke gode til inspirationsmaterialet – dvs. det virker ofte ikke som materialet bliver brugt til inspiration i en analyse. Derimod optræder inspirationsmaterialet ikke sjældent i en perspektivering eller i en afslutning, hvor oplysningerne fra materialet opremses (det fylder jo alt sammen noget!). Noget peger på, at eleverne skal trænes i at anvende inspirationsmaterialet."

Den sidste sætning vil jeg hermed lade være en fælles opfordring!

Brug af hjælpemidler

Vores danskfag er placeret i en uddannelse, som har mange fag med modeller. Det er en dejlig måde at få styr på verden (og dermed også lidt på sig selv). Måske netop fordi danskfaget i hhx står lidt alene med sin mere hermeneutiske tilgang til erkendelse, må vi arbejde med modellernes tilblivelse og sandhedsværdi. Det vil bl.a. også sige, at lære eleverne om forskellige analysemodeller og deres anvendelsesmuligheder.

Modelanvendelse udelukkende som *oversættelse* er ikke erkendelsesmæssigt interessant, men det kan være en nødvendig og øjenåbnende "rugbrødsvej" i en analyse – det er bare kun halvvejen! Trådene skal samles til en plausibel helhed (eller diskussion af helhed), fortolkning, vurdering eller perspektivering. Det er det, der gør faget til A-niveau og studiekompetencegivende.

Jeg føler mig foranlediget til dette "fanekip", på grund af censorernes tilbagemeldinger (også i år) om trivielle modelanalyser.

Hør fx:

"Hjælpemidler bruges generelt fornuftigt. Til besvarelsen af opgave 5 (Staffeldt og Pontoppidan) har langt de fleste gjort brug af noter/bøger, og har i deres litteraturhistoriske perspektiveringer ikke blot opremset alt muligt om periode, emner, forfattere mm, men været fokuserede og har taget udgangspunkt i deres tolkninger. Ikke alle husker kildehenvisninger og citationstegn.

Brugen af modeller og analyseskemaer er dog overdrevet. Et sæt var markant, og her et lille eksempel på, hvad der blev "trukket" ned over "Skysamlere" i én besvarelse.

Berettermodel, kontrastmodel, aktantmodel, offentlighedsmodel, kommunikationsmodel og retoriske figurer. Analyserne bliver som konsekvens heraf skematiske, uden overgange og rød tråd. Men samtidig skal det også siges, at de elever, som markant brugte modeller, også fangede flere af tekstens "pointer"."

Karakter- og elevfordelingen på de enkelte opgaver

De enkelte eksamensopgaver og de opnåede gennemsnitskarakterer samt hvor stor en andel af eleverne, der har valgt den enkelte opgave, fremgår af nedenstående skema:

Skysamleren	7,6	22%	Frygtelig lykkelig	7,6	31%
Aviskampagne	7,6	11%	Valgkampagne	8,0	8%
Internettet	7,8	43%	Krøniken	7,7	30%
Journalistik "Når turisterne kommer..."	7,5	15%	Journalistik "Vil de hjælpe..."	7,8	26%
Litteraturhistorie	8,0	9%	Skuespil	7,9	2%
			Lyrik	7,8	3%

Første kolonne er de opgaver, der var i årets almindelige skriftlige eksamen. Mens kolonne 4 er de opgaver, der var i den elektroniske skriftlige eksamen. Opgaverne er opstillet, således at en vis parallelitet fremgår. De to sæt var dog noget forskellige.

Novellen og romanuddraget er begge helt nye og fordre en litterær analyse.

Aviskampagnen og Valgkampagnen er kun tilsyneladende forskellige, de har mange af de samme genretæk og fordre en sproglig og visuel analyse.

Teksterne om internetbrug og uddraget af en episode i Krøniken kan ikke siges at have nogle paralleliteter, idet den første opgave fordre en selvstændig emnebearbejdning i essayform og den anden fordre en kombineret film- og narrativ(litterær) analyse.

Derimod er der megen lighed mellem de to journalistiske tekster, selvom den sidste rummer "levende" tekster. Begge opgaver fordre kommunikativ analyse med anvendelse af viden om de danske medier.

Litteraturhistorie- og dramaopgaven er kun forskellige i litterær genre, de fordrer begge litterær analyse med anvendelse af litteraturhistorisk viden.

Forcensur og det endelige resultat.

Ved censormødet i juni offentliggjorde jeg resultatet af forcensuren og gjorde i den anledning nogle bemærkninger til bedømmelsen af de enkelte opgaver. Det er således interessant at se, hvilke forskydninger der sker, når den endelige votering foretages.

For den almindelige skriftlige eksamens vedkommende skete der en lille (0,1 – 0,2) hævelse af karaktergennemsnittet for de enkelte opgaver i sættet, hvilket er meget forventeligt på baggrund af reglerne for karakterfastsættelse. Der er således ingen forskydelser i de relative forskelle mellem sættes fem opgaver.

For den elektroniske eksamens vedkommende ser det mere broget ud. Eller rettere sagt, under den endelige votering er det hele endt lidt mere inde på midten. Det betyder, at de bekymringer, jeg under censormødet gjorde mig omkring vurderingen af valgkampagnebesvarelserne er gjort til skamme, mens den optimisme jeg udtrykte omkring elevernes kompetencer i journalistik og medieanalyse er blegnet, ligesom de høje karakterer for dramaanalysen er rundet ned.

Det ser altså ud til at reglerne for karakterfastsættelser også udrydder top og bund.

Det bliver spændende at se, hvilken betydning den nye karakterskala får for ovenstående tendens i karakterfastsættelsen af skriftlig dansk i hhx.

Elevernes valg af tekster og opgavetyper

Nedenstående diagram viser den fordeling der er mellem opgaverne ved den elektroniske skriftlige eksamen i dansk, når man ser på elevernes valg af opgaver. Eleverne har seks opgaver at vælge imellem, der skal der foretages tekstanalyse i alle opgaver, mens teksterne er ganske forskellige i genrer og fremtrædelsesform. Der er imidlertid ingen opgavetype, hvor eleverne helt frit kan opbygge sin besvarelse.

Det billede der tegner sig på baggrund af elevernes valg, er at lyrik og drama ikke har den store tiltrækning, det er ikke det stof de er mest fortrolige med. Måske fordi disse opgaver stiller nogle meget præcise faglige krav, som eleverne føler sig usikre overfor.

Det er dog mit håb, at opgaverne (især "Den stærkeste") kan inspirere til undervisning og interne prøver.

Det kan undre at valgkampagnen ikke taler til flere hhx elever, da man må formode at mange af dem er økonomisk, politisk interesserede.

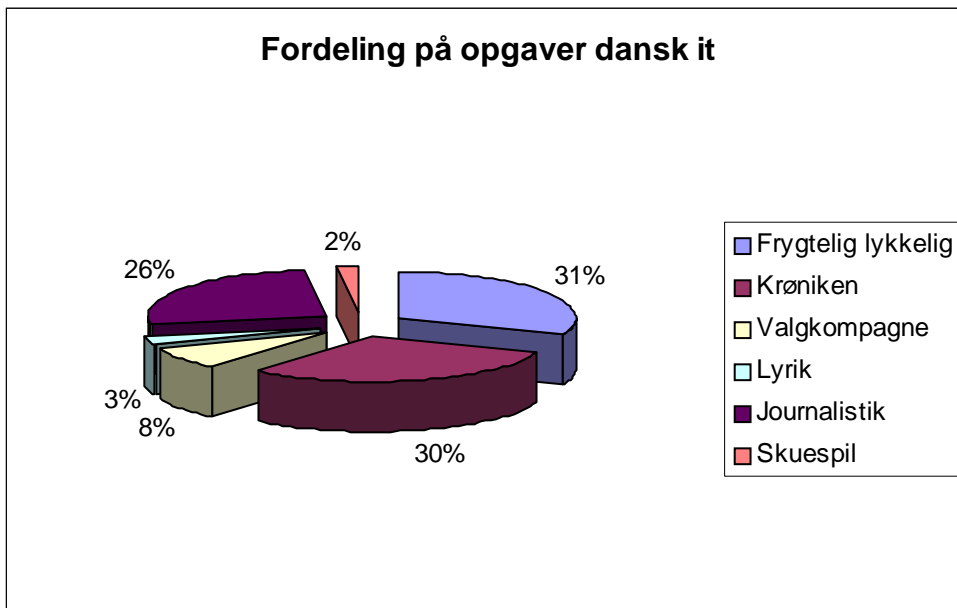
Derimod undrer det ikke, at Krøniken taler til så mange elever, dog konstaterer flere censorer, at mange elever ikke på forhånd kendte serien – det er en voksenserie.

At den litterære analyse af en nyere tekst vælges af en lille tredjedel, er som det plejer.

Dels lå den som nr. et i sættet og dels forventer eleverne denne opgavetype og regner med at en moderne tekst er det, der siger dem mest. (Det er så ikke altid tilfældet).

Den journalistiske sagprosaopgave vælges også af næsten en tredjedel.

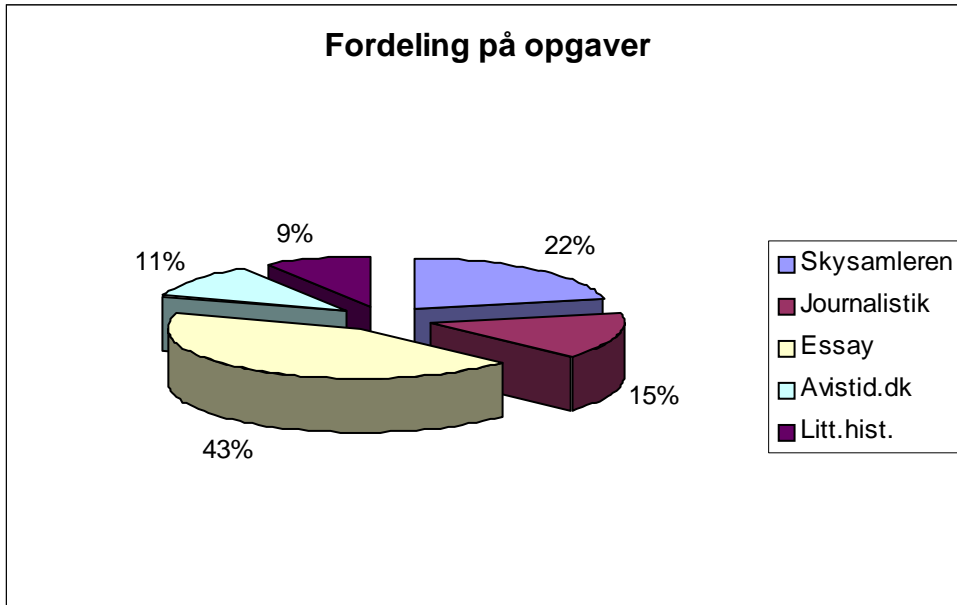
Altså kan man konkludere at det litterære, det mediemæssige og sproglige (som massekommunikation) fordeler sig nogenlunde ligeligt, men det finlitterære må vige.

Elevernes valg af opgaver ved den almindelige skriftlige danskeksamen, spreder sig lidt mere ligeligt, når man ser bort fra at essayopgaven tiltrækker lidt under halvdelen. I den sammenhæng er alt som vanligt. I essayopgaven ser eleverne en mulighed for at give udtryk for nogle holdninger, som de ikke finder de kan i de mere styrede analyseopgaver. I år var emnet på en gang meget aktuelt og svært (lidt nørdet), det har nok afskrækket nogle i forhold til fx sidste års essay om opdragelse. Resultater ligger i hvert fald lidt over det totale gennemsnit.

Den moderne novelle vælges af næst flest forfulgt af den journalistiske opgave.

Den litteraturhistoriske opgave og formidlingsopgaven vælges af færrest elever, men der er dog ikke som i det elektroniske sæt tale om nogle helt "smalle" opgaver. Ser man på det som en slags kernefaglig fordeling, kommer det i denne prioritering: medier, litteratur og sprog,

Specifikke kommentarer til de enkelte opgaver og deres bedømmelse

Elektronisk dansk eksamen d. 15. maj 2006

”Da det ikke er normalt for en ældre jysk kvinde at sminke sig overdrevet, se tipslørdag, drikke øl og sige tingene som de er, mener jeg det er tydeligt at miljøet er et sted omkring København”

hxx-student 2006

Opgave 1

Foretag en analyse og fortolkning af tekst 1

Tekstgrundlag:

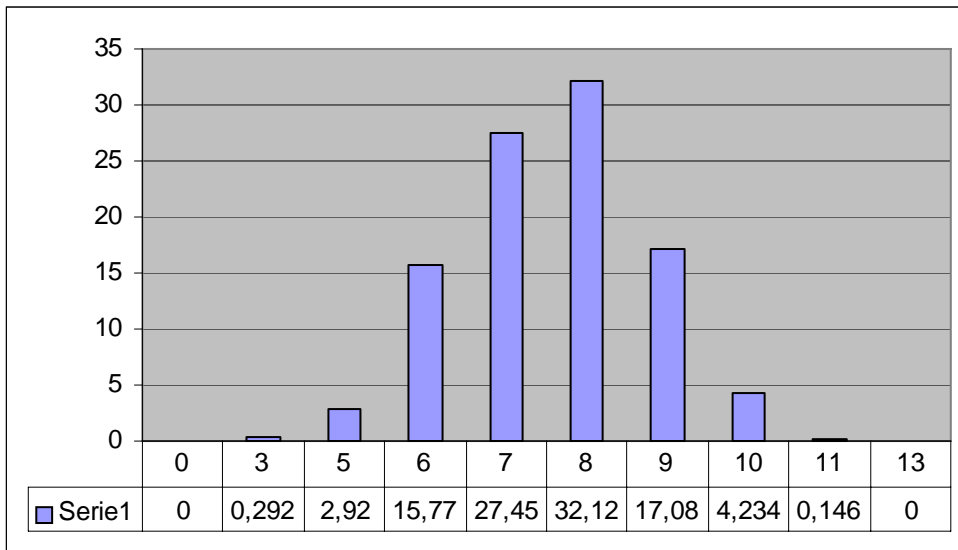
Erling Jepsen, "Frygtelig lykkelig". Romanuddrag 2004

Inspirationsmateriale:

[Uddrag af "Kulturnyt" på DR's P2 den 16. juni 2005.](#)

Varighed 5 min. 36 sek.

Gennemsnitskarakter: 7,6 og følgende karakterfordeling:

Mange elever forventer tilsyneladende ikke et romanudrag i opgavehæftet, i hvert fald læser og analysere en del elever dette udrag som en novelle. Det er selvfølgelig lidt problematisk, hvorfor vi i undervisningen må skærpe elevernes genrebevidsthed. De gode besvarelser analyserer psykologisk på kønsidentiteter og menneskelige relationer, nærhed og distance og på "hullerne" i teksten. Men mange elever kæmper forgæves med at få inspirationsmaterialet til at give mening i forbindelse med tekstudraget. Radiointerviewet bliver nærmest misbrugt, således handler mange stile om pædofilisagen i Sønderjylland.

*" Hun (Helle Thorning-Schmidt) udstråler harmoni og selvudstråling."
(elevcitater)*

Opgave 2

Foretag en analyse af brochuren og de to postkort. Inddrag tekst, billeder og layout.

Vurdér valgmaterialets gennemslagskraft.

Sammenlign fremstillingen af Helle Thorning-Schmidt i valgmaterialet og i uddraget af hendes hjemmeside.

Tekstgrundlag:

Tekst 1.1

["Det vil Helle", valgbrochure for Helle Thorning-Schmidt, 2005.](#)

Tekst 1.2

["Vilje til velfærd", samme brochures inderside.](#)

Tekst 2.1

[Postkort \("Helle"\).](#)

Tekst 2.2

[Postkort \("Alt for vælgerne"\).](#)

Tekst 2.3

[De to postkorts adresseside.](#)

Postkortenes adressesider er ens.

Tekst 3

[Uddrag af Helle Thorning-Schmidts hjemmeside.](#)

Inspirationsmateriale:

Tekst 4

[Videooptagelse, der viser brochuren.](#)

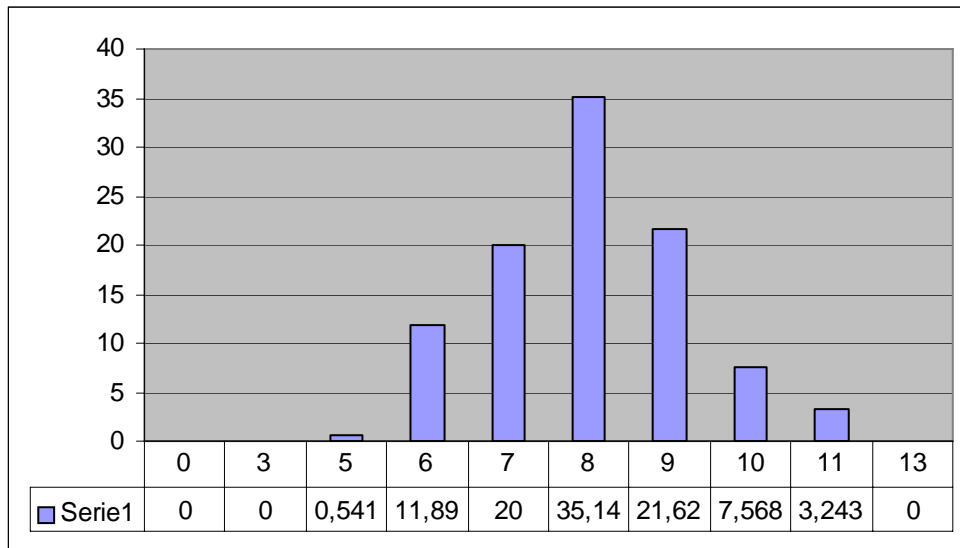
Varighed 32 sek.

Faktaboks

Vær opmærksom på kronologien.

Valgmaterialet er fra Helle Thorning-Schmidts valgkamp i forbindelse med folketingsvalget i 2005. Først efter valget trådte hun frem som kandidat til posten som formand for Socialdemokraterne. Efter en urafstemning blandt medlemmer overtog hun formandshvervet i partiet i april 2005. Den valgkamp, der beskrives på hjemmesiden, er valgkampen forud for kommune- og regionsvalget i november 2005.

Gennemsnitskarakter: 8,0 og følgende karakterfordeling:

De gode besvarelser af denne opgave anvender viden og begreber fra billedanalyse og reklameanalyse samt sproglig, stilistisk og argumentatorisk analyse. Desuden anvendes et vist kendskab til partipolitik i Danmark.

Formodentlig er ikke mange elever blevet undervist i specielt kampagneanalyse, hvilket heller ikke skulle være nødvendigt for at løse opgaven. Alligevel synes mange besvarelser netop at mangle begreber og genrebevidsthed.

Opgaven kan pga. sine mange bilag virke omfattende, ligesom opgaveformuleringen virker lang og styrende, hvilket kan være årsagen til de relativt få besvarelser af denne opgave. Forventningen fra opgavekommissionen var ellers, at der blandt hhx-elever ville være en vis interesse for politisk retorik.

"2 nygifte kommer hjem fra kirken og glæder sig til at komme i seng med hinanden"

*for første gang. Da de kommer hjem piller de tøjet af hinanden. Trykket stiger, men det kan ikke overdøve deres kys, og så kommer fyren, hvor han råber Oma! Oma! han trækker sig tilbage og venter på en melding. Dagen efter vågner han og bliver glad, da han ser, at hans kone stiger let og elegant ud af sengen, hvorefter hun løser sin pyjamas for at få en tur mere, og da ved han, at han gjorde det godt.”
(elevcitater om Rifbjergs "Nygift")*

Opgave 3

Foretag en analyse og fortolkning af de to digte. Sammenlign afslutningsvis stemningen i teksterne.

Tekstgrundlag:

Tekst 1

[Klaus Rifbjerg: "Nygift"](#).

Fra digtsamlingen "Under vejr med mig selv", 1956.

Tekst 2

[Pia Tafdrup: "Den sidste bløde hinde"](#).

Fra digtsamlingen "Den inderste zone", 1983.

Inspirationsmateriale:

Tekst 3

[Klaus Rifbjerg](#)

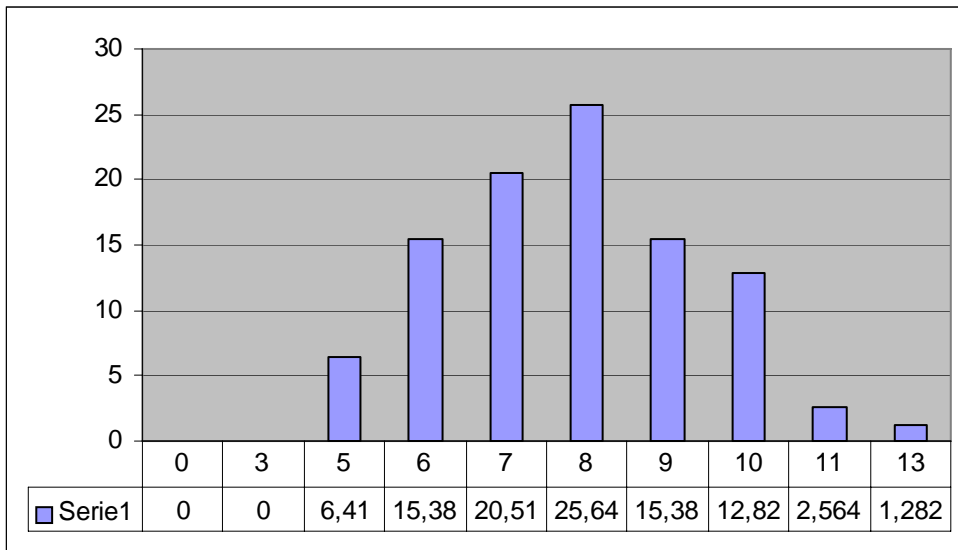
Opslag i Den Store Danske Encyklopædi

Tekst 4

[Pia Tafdrup](#)

Opslag i Den Store Danske Encyklopædi

Gennemsnitskarakter: 7,8 og følgende karakterfordeling:

Den gode besvarelse af denne opgave analyserer digtenes sproglige virkemidler og "stemme", opløser de sproglige billeder og påviser de tematiske forskelle og ligheder og sætter disse i relation til digtenes kontekst.

En del elever læser "Den sidste bløde hinde" meget konkret og når frem til en tematik om voldtægt eller incest, hvilket peger på, hvor svært det er for eleverne at fastholde det mere abstrakte og flertydige, som kunsten tilbyder.

Lyrikanalyser er ikke kernestof for hhx-elever at dømme efter deres valgmønster.

*"Hjemme hos Karen Jensen
hersker der idyl og hygge,
selvom det ikke er verdens aller
mest velskabte
opgang...
Direktøren er hård i sin tale og
vil ikke hører tale om den
model som ingeniøren har
forslået, så derfor ophæves
samtalen i god ånd."
(elevcitater)*

Opgave 4

Foretag en analyse af tekst 1, hvor du bl.a. karakteriserer personer og miljø.

Gør rede for, hvilke konflikter der præsenteres, og giv en vurdering af, hvordan forfatter og instruktør forsøger at gøre dig interesseret i at se resten af serien.

Tekstgrundlag:

Tekst 1

["Krøniken". Uddrag af episode 1, DR, 2004.](#)

Forfatter: Stig Thorsboe.

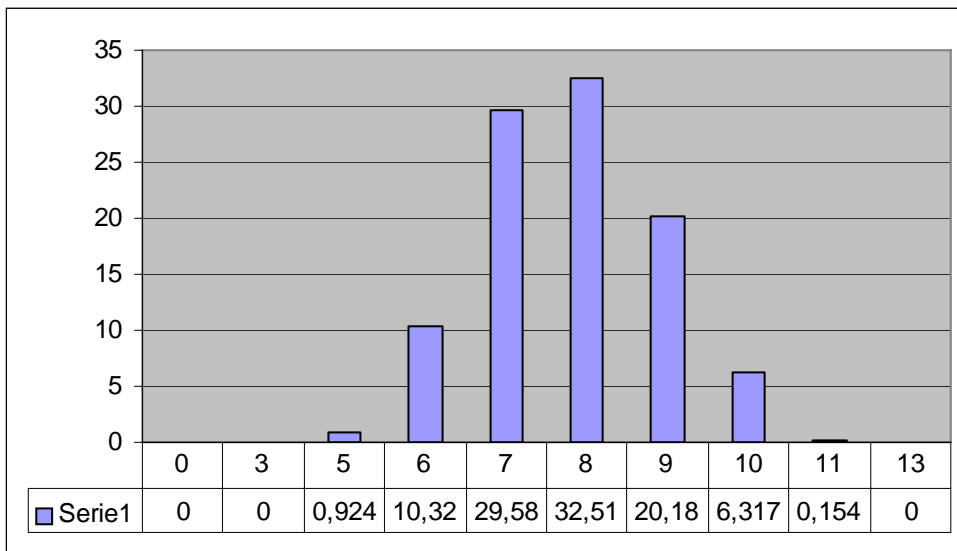
Instruktør: Charlotte Sieling.

Varighed 10 minutter og 44 sekunder

Tekstoplysning:

DR's tv-serie "Krøniken" fortæller om de lange linjer i danmarkshistorien fra 1949 og frem til 1970'erne. Det sker ved at fokusere på en række personer, der på forskellige måder er knyttet til fjernsynsfabrikken Bella. Tv-serien har nydt enestående popularitet i Danmark — over 2 millioner seere har fulgt med siden begyndelsen i 2004. Da afsnit 13 blev sendt i januar 2005, var der hele 2,5 millioner seere, der så med.

Gennemsnitskarakter: 7,7 og følgende karakterfordeling:

Af karakterfordelingen kan man se, at de fleste klarer denne opgave godt, og det trods næsten 1/3 skriver denne opgave. Ikke mange dumper, men næsten heller ingen får topkarakter. Opgaven mobiliserer megen skriveglæde, idet det narrative og symbolske i filmsproget omsættes til elevernes eget sprog. Opgaven er god til at måle skrivekompetence med. Mindre indlysende er det med det analytiske. Mange elever undlader de filmiske virkemidler. Egentlige filmteknisk analyse er ikke et krav i dansk, men en vis genrebevidsthed om, at det er en visuel tekst, må fordres.

De gode besvarelser perspektiverer hovedpersonens kvindeskæbne (i det afgrænsede handlingsforløb) til samtidens opdragelses- og kønsrolleopfattelse og diskutere hvorfor denne historie kan "sælge" i 2005.

En lille delagttagelse: Mange elever savner klare klassebegreber.

"Det er tit, at man i en avisartikel bruger lange ord, dvs. de er på syv bogstaver eller mere. Det er en temmelig ondartet udgave af skriftsproget"
(elevcitater)

"Problemstillingen er universal, fordi der ikke kun er hververe i København men der også kommer hververe til provinsen.

*Det foregår også i udlandet”
(elevcitát)*

Opgave 5

Foretag en analyse af tekst 1. Inddrag både tekst, billede og layout.

Sammenlign vinklingen af de to tv-nyhedsindslag (tekst 2 og tekst 3), og vurdér de to tv-stationers og Jyllands-Postens dækning af nyheden.

Tekstgrundlag:

Tekst 1

[Niels Thimmer: "Vil De ikke hjælpe dette barn?"](#).

Morgenavisen Jyllands-Posten, den 11. august 2005.

Tekst 2

[Indslag i TV-avisen den 11. august 2005.](#)

Varighed: 1 min. og 48 sek.

Tekst 3

[Indslag i TV2-nyhederne den 11. august 2005.](#)

Varighed: 2 min. og 51 sek.

Den 11. august 2005 bragte Morgenavisen Jyllands-Posten en solohistorie om velgørenhedsindsamlinger i Danmark. Både TV-avisen og TV2-Nyhederne valgte at bringe den samme historie i deres aftenudsendelser.

Inspirationsmateriale:

Tekst 4

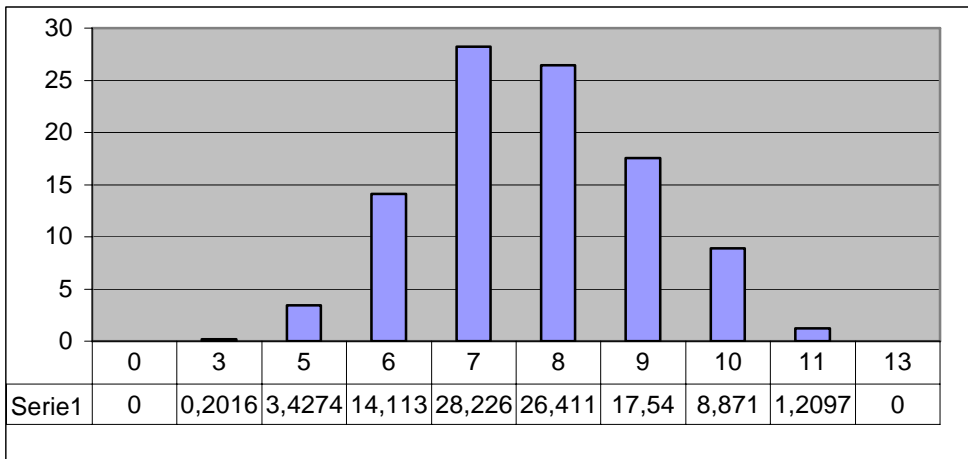
[Niels Thimmer: "Danskere hverves til at yde velgørenhed", forsideartikel i Morgenavisen Jyllands-Posten, den 11. august 2005.](#)

Tekst 5

["Godhedsindustrien", leder i Morgenavisen Jyllands-Posten, den 12. august 2005.](#)

Gennemsnitskarakter: 7,8 og følgende karakterfordeling:

Til denne opgaver skriver en del elever rigtig lange besvarelser (over 8 sider). De gode besvarelser påviser journalistens meningsmarkører og forskellene på de to tv-kanalers vinklinger, ligesom de analyserer (ved at studere inspirationsmaterialet) nyhedens vej igennem de danske medier.

Denne opgave er omfattende og stiller i lighed med en essayopgave krav om elevens strukturering af den samlede analyse.

De dårlige besvarelser bliver til kommenteringsstile, det vil sige refererende og med egne kommentarer til sagen "drysstet" rundt omkring. Denne opgavetype kræver en abstraktion fra sagen til analyse af formidlingen af sagen.

Opgave 6

Foretag en analyse og fortolkning af "Den stærkeste".

Tekstgrundlag:

Tekst 1

[August Strindberg: "Den stærkeste".](#)

Skuespil i én akt, opført første gang 1889.

Inspirationsmateriale:

Tekst 2

[TV-dramatisering af August Strindberg: "Den stærkeste". Sendt på DR i 1969.](#)

Instruktør: Leon Feder.

Medvirkende: Ingeborg Brams og Lise Ringheim.

Varighed: 16 min. og 10 sek.

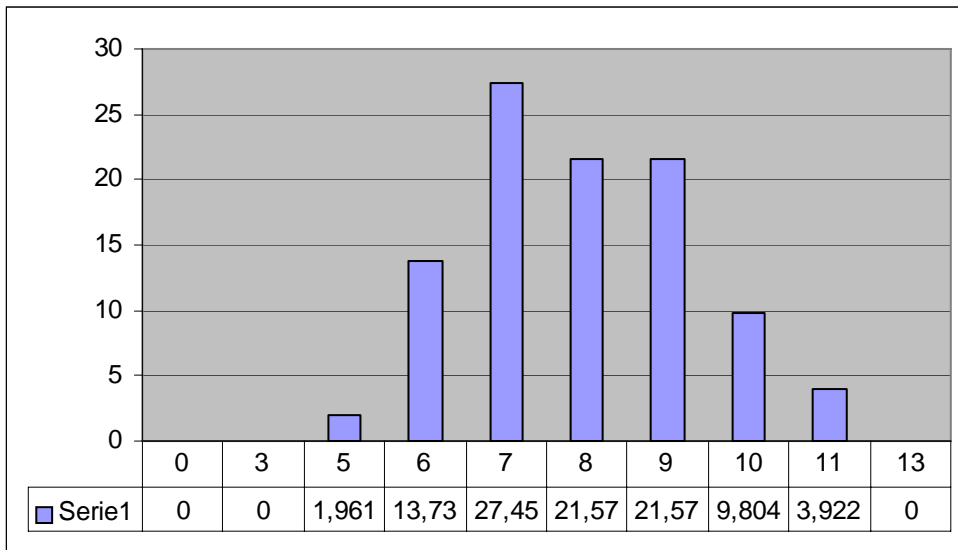
Af tekniske årsager mangler de første 3 minutter.

Tekst 3

[August Strindberg](#)

Opslag i Den Store Danske Encyklopædi

Gennemsnitskarakter: 7,9 og følgende karakterfordeling:

Som karakterfordelingen viser, er denne opgave god til at måle forskellene på elevernes litteraturfaglige kompetencer, der er lidt større spredning end i fx "Krøniken" opgaven. Elevernes bevidsthed om disse mere specifikke krav afsløres også i det faktum, at kun 3% vælger opgaven.

De gode besvarelser er dygtige næranalyser af "dialogen" med hjælp fra dramatiseringens kropssprog til en analyse af hvem der er den stærkeste og hvorfor med perspektivering til sædelighedsdebatten i det moderne gennembrud. Enkelte er også i stand til at perspektivere til Strindbergs særlige forhold til kønskampen. Måske skulle der undervises lidt mere i genren, drama (?)

Skriftlig dansk eksamen den 16. maj 2006

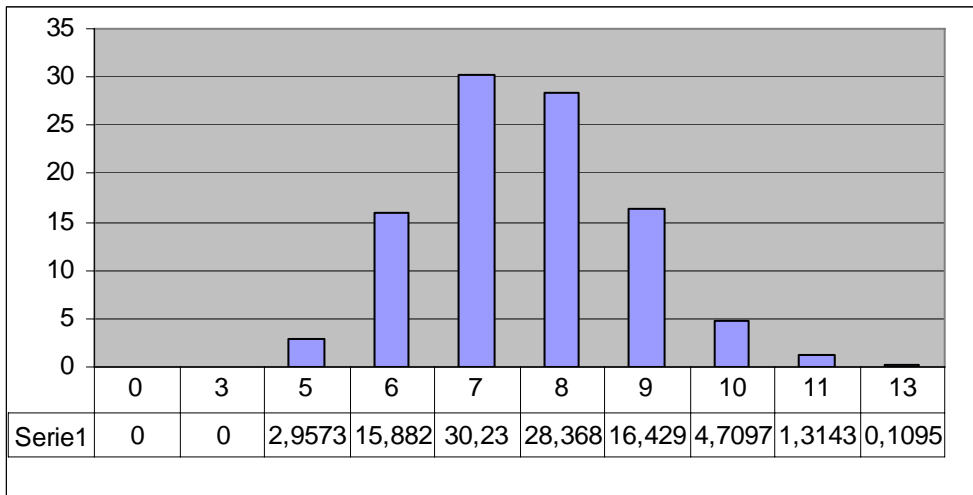
*"Skysamleren er en meget høj og stor mand. Han er hyllet i en kappe. Hans stemme er meget høj og rungende. Alle disse træk gør, at man kan sammenligne ham med Gud."
(elevcitater)
"Måden den bliver fortalt på, virker som om det er en historie, som bliver fortalt"*

Opgave 1

Foretag en analyse og fortolkning novellen.

Tekstgrundlag: Hanne Marie Svendsen: "Skysamleren" 2005 Fra novellesamlingen af samme navn.

Gennemsnitskarakter: 7,6 og følgende karakterfordeling:

De gode besvarelser af denne opgave har fat i fortællerpositionen, konflikten mellem fantasi og skønhedssans eller mellem orden og kontrol og systemer.

De vanskeligheder eleverne har med denne opgave synes at være en tilbøjelighed til at læse novellen psykologiske og ikke se det mytiske, det fantastiske eller allegoriske i fortællingen. Desuden mangler ofte en distance til fortællerens udsagn. Eleverne synes at bruge, hvad de har lært om "Nyeste tid" lidt for bombastisk og ureflekteret.

Det er nok også på sin plads her at indskærpe kravet til fortolkning, som ligger i opgaveformuleringen. En del elever skriver omfattende tekniske analyser uden at komme frem til en samlende fortolkning.

"Det er den yngre generation der vil gøre brug af internettet, og det omskærer mange ældre mennesker." (Elevcit)

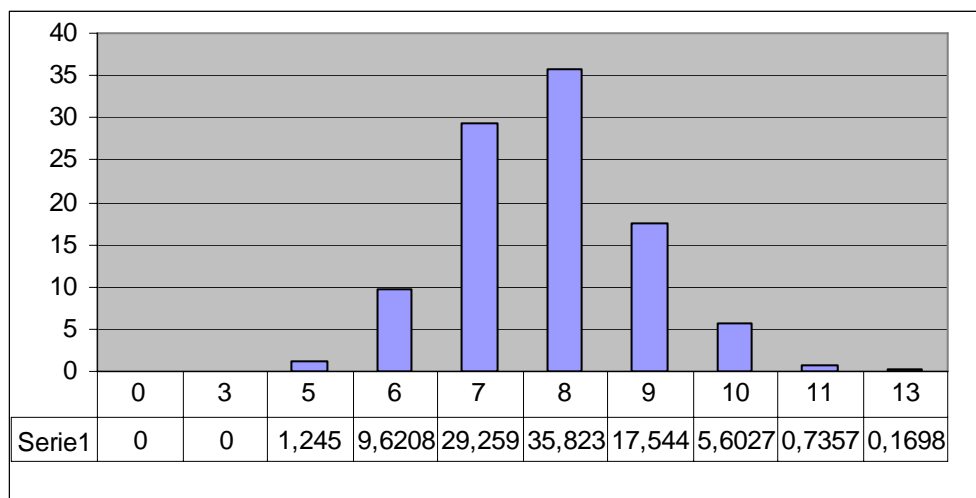
"Jeg er overbevist om at denne nye mentalitet eller form for underholdning er skyld i mange sygdomme hos børn såsom idiosynkrasi og andre former for allergier, ..." (elevcit)

"Alligevel kommer vi ikke udenom det faktum, at internettet har oplevet et boom af gastronomisk størrelsesorden den seneste tid" (elevcit)

Opgave 2

Skriv et essay om internettets sociale konsekvenser og etiske problemstillinger. Tag herunder stilling til de synspunkter i materialet, som du finder væsentlige.

Gennemsnitskarakter: 7,8 og følgende karakterfordeling:

Den gode besvarelse har en meningsfuld og velovervejet titel, en fængende indledning, en rød tråd, gerne overraskende vinkler eller sjove eksempler og en sammenhængende argumentation, som bærer frem til en konklusion. Det er faktisk meget abstrakte eller kunstneriske krav der stilles i essayopgaven. Mange elever overser dette i deres iver for at kommentere emnets teksteksempler. Personlige erfaringer med spil i cyberspace har mange af stileskriverne, nogle kan formidle disse på en sjov eller tankevækkende måde med perspektivering til idéhistoriske eller psykologiske stofområder, mens mange holder sig til beskrivelser og diskussion af holdninger fra teksterne. Mange lærere og censorer fraråder essayopgaven med den begrundelse, at eleverne ikke magter genren. Men ingen mestring uden øvelse!

"Mange unge syntes også, at det er irriterende, at aviserne er så store og kloset..." (elevcitat)

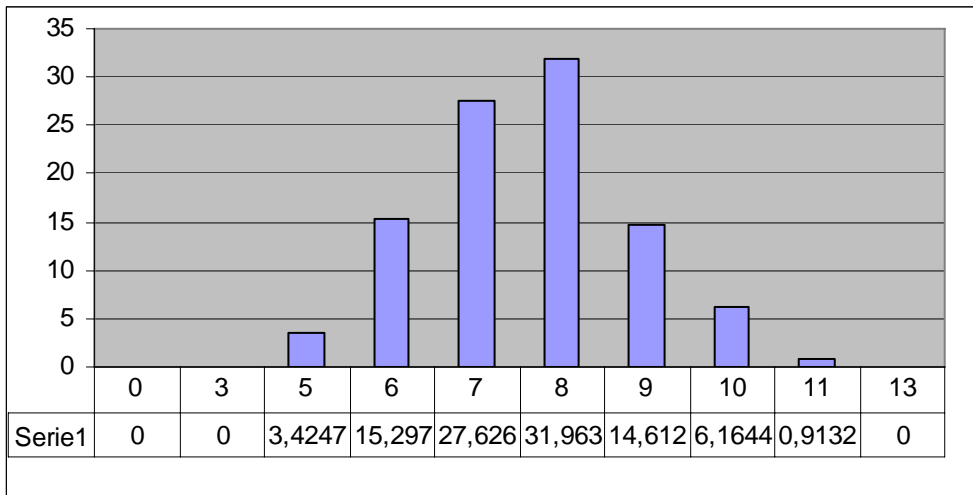
"Modtager af artiklen er alle dem der læser Politiken, især københavnere. Folk der eventuelt overvejer at tage på udenlandsrejse, folk der hjælper de kriseramte og folk der er til debat" (elevcitat)

Opgave 3

Foretag en analyse af tekst 1

Sammenlign med tekst 2, og vurdér annoncerens gennemslagskraft.

Gennemsnitskarakter: 7,6 og følgende karakterfordeling:

Den gode besvarelse kombinerer billede- og tekstanalyse i begge annoncer. Selvom der ikke spørges til analyse af tekst 2 er en afkodning af virkemidler og mening nødvendig for at kunne foretage en vurdering af gennemslagskraft. Den gode besvarelse af formidlingsdelen har såvel en pointe som en sikker eller gennemført henvendelsesstil. Det kniber voldsomt med eksempler på gode formidlingsbesvarelser, oftest fordi opgaven virker umulig for elever, der egentlig mener, at livet er for kort til aviser. Unge køber ikke aviser – kort og godt.

Analysedelen bærer præg af den store fascination Jokerens øver på de unge, så meget at nogle har svært ved den analytiske distance. Identifikationen med Jokeren bliver større en viden om annoncering og avislæsning.

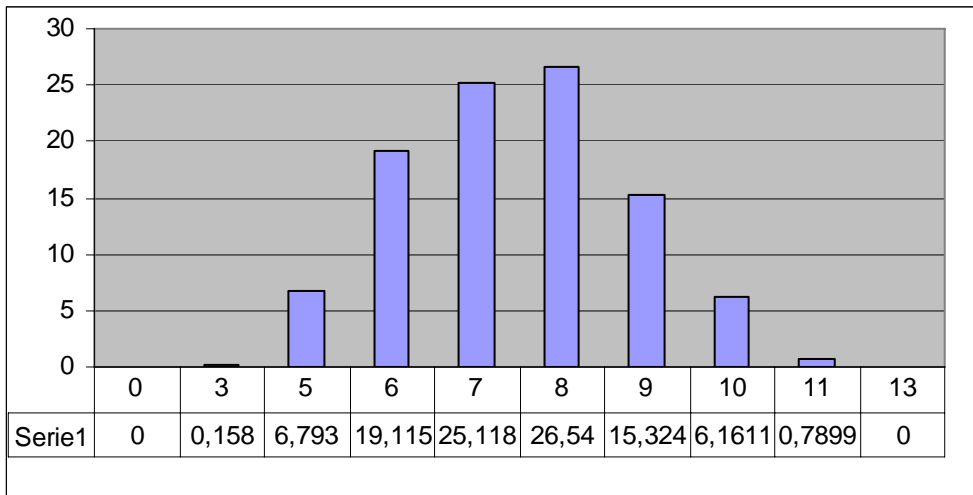
"Det der med at overleve er der mange thaier der sætter stor pris på." (elevcitat)

"Når journalisterne skriver, at turisterne skal genoplives for at sikre fremtiden, mener de, som nævnt før, at Phuket kun kan overleve på turisme...(...)...Man kan selvfølgelig også forstå den på den måde, at de turister der døde under flodbølgen bliver nødt til at komme tilbage, men den første teori er nok den mest sandsynlige; at det er dem som stadig er i live som de mener. Det andet kan jo ikke lade sig gøre." (elevcitat)

Opgave 4

Foretag en analyse og vurdering af tekst1. Inddrag hele teksten.

Gennemsnitskarakter: 7,5 og følgende karakterfordeling:

De gode besvarelser påviser journalistens holdning og ironien i det store billede og relaterer denne journalistik til avisen, Politiken. Flere gode besvarelser har gjort meget ud af analysen af det store pressefoto.

Den dårlige besvarelse falder for fristelsen til at skrive om egne og andres oplevelse af tsunamien.

"En vurdering" er måske lidt diffust for nogle elever, men det peger på de højere taksonomier i opgavebesvarelsen, som må kræves på a-niveauet.

"Staffeldt dør, hvilket han ikke er så glad for, så digtet er ret trist." (elevcit)

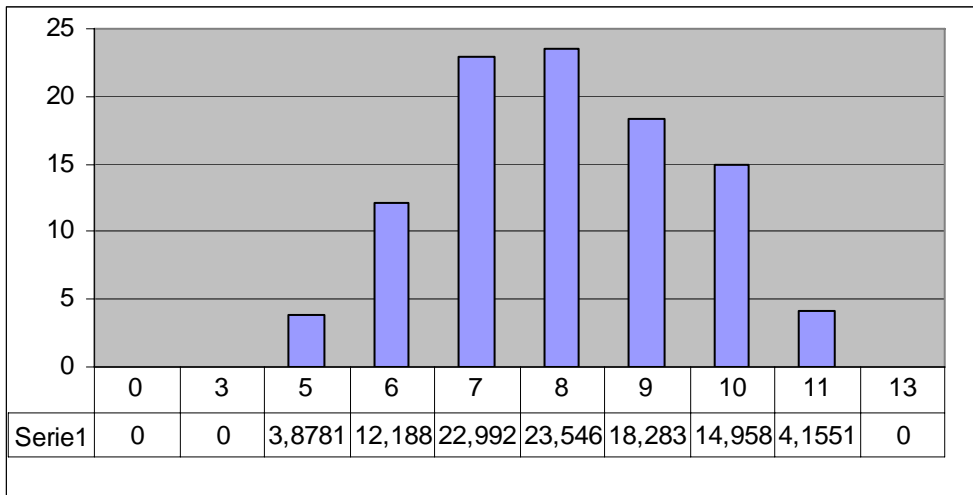
"Henrik Pontoppidan gik til angreb på de dårlige misforhold." (elevcit)

Opgave 5

Foretag en analyse og fortolkning af "Ved Søen" og af "Havfruens Sang".

Sammenlign tema og holdning i de to tekster og perspektivér teksterne litteraturhistorisk.

Gennemsnitskarakter: 8,0 og følgende karakterfordeling:

Den gode besvarelse (og dem er der mange af) demonstrerer elevens selvstændige anvendelse af viden om forskellige litterære genrer og epoker i en afkodning af de enkelte teksters univers, tematik og mening relateret til de pågældende epokers litterære og idéhistoriske diskussion.

De to tekster er typiske og fra fagets kernestofområde, hvorfor mange elever bevæger sig på sikker faglig grund.

Sproget i den danske stil

"Personen i digtet virker, som om han/hun er sænke, altså en person der er mentalt bagud. Da personen snakker baby sprog. Det ses i strofe 1 vers 2. Citat: "Mig synes, at ogsaa....""

Stavekontrollen fanger efterhånden mange stave- og sjuskefejl, men nogle censorer sukker over, at eleverne tilsyneladende ikke giver sig tid til regulær korrekturlæsning mere. Nogle elever bruger stavekontrollen semantisk bevidstløst og skriver sammensatte ord i flere ord. "Tekstfordævelser" som følge af, at eleven har ændret noget, men ikke har kunnet overskue de sproglige og grammatiske konsekvenser heraf, forekommer også.

Generelt udtrykker de fleste elever sig klart og forståeligt, men de har problemer med tegnsætning og endelser. Kommareglerne forvirrer mange elever. Jeg håber at reformens sproglige og kommunikative dimension og det sproglige fokusområde kan være med til at rette op på den forvirring og styrke elevernes forståelse for sprogets syntaks.

Flere censorer er inde på, at stilene er blevet meget lange (5 – 9 sider). En enkelt censor har udregnet den gennemsnitlige længde (af "sine" 120 stile) til at være 5,5, sider. Det er ikke en kvalitet i sig selv, at besvarelserne er lange, derimod må jeg sammen med

censorerne appellerer til, at der i undervisningen i skriftlige dansk arbejdes bevidst med sproglig variation og sproglig økonomi, disponering af stof og korrekturlæsning.

Fejltyper.

De typiske sprogfejl er de samme som tidligere år.

Det drejer sig om manglende fornemmelse for ordklasser, som fx resulterer i, at eleverne skriver *for* i stedet for *får*, *og* i stedet for *at*, *af vide* i stedet for *at vide* og bruger endelserne *ene* og *ende* vilkårligt.

Desuden de sædvanlige bøjningsfejl: *synes/syntes*, *nødt til* og nutids-*r*.

Dertil kommer talesprogsfordævelserne, hvor fx *både... og* bliver til *både... men* eller *både.. som*, og især for jyderne *sin* oftest bliver til *hans/hendes*.

Hoved, krop og hale.

Opgaveformuleringerne til nogle af opgaverne er meget korte, fx "foretag en analyse og fortolkning", mens andre er meget lange og måske med flere delopgaver, fx med en formidlingsopgave eller en bunden perspektivering. Men uanset opgavetype og opgaveformulering, gælder det for alle opgaver i skriftlig dansk, at eleven selv skal disponere og strukturere sin besvarelse. Det vil sige indlede, henvise til de tekster, der evt. tages afsæt i, konkludere eller slutte en ende.

Censorerne melder tilbage, at mange besvarelser savner indledning og dokumentation i form af henvisninger eller citater.

”

Helle Romme Hansen
Fagkonsulent
August 2006